

## A fanfiction, avagy a digitális korszak meséi

### 1. Bevezető

A fanfiction az Y és Z generáció olvasási szokásainak meghatározó eleme. Annak ellenére, hogy ma már alig van olyan, aki még soha semmilyen formában nem találkozott a jelenséggel, meglepően kevés tudományos kutatás foglalkozik a jelenséggel, így fontosnak tartottam összefoglalni az eddigi ismereteinket a témában. Az internet térhódításával a fanfictionnek egyre nagyobb szerepe lett a fiatalok kulturális és társadalmi életében, az írói és olvasói közösségek számára már nem csak lehetőség az irodalom gyártására és fogyasztására, hanem közösségi élmény, sőt megkockáztatom: külön életérzés. Cecilia Aragon és Katie Davis *Writers in the Secret Garden* című tanulmányukhoz végzett kutatásaik során több fanfictioníró is megkérdeztek, mit jelent számukra ez a műfaj. Az egyikük (a tanulmányban Ruby álnéven szerepel) így foglalja össze a viszonyát a fanfictionnel: „Today, I see fanfiction - and fandom in general - as fundamental to my culture, identity, and community. All of my closest friends both in the physical and virtual worlds are fannish, and fandom has shaped my gender identity, sexual orientation, and political ideologies.”<sup>1</sup> Francesca Coppa *The Fanfiction Reader. Folk Tales for the Digital Age* című könyvében Livia Pennt idézi, aki így reagál arra a feltételezésre, hogy mivel a fanfiction írás nem jár anyagi haszonnal, nem ad semmit az írójának: „I don't get *nothing* from writing fanfic. If you're not a fanfic writer who shares their fic with a community of readers, it would take me another two thousand words to explain what you \*do\* get, but trust me. It isn't nothing.”<sup>2</sup> Látható tehát, hogy a fanfiction világa milyen mértékben járul hozzá az íróinak és olvasóinak mindennapjaihoz. De mit is foglal magába ez a világ tulajdonképpen?

---

<sup>1</sup> Itt és a továbbiakban saját fordításban közlöm az idegen nyelvű idézeteket: „Ma úgy tekintek a fanfictionre - és a fandomra általában -, mint a kultúráim, identitásom és közösségem alapjára. Az összes közeli barátom, a valós és a virtuális világból egyaránt, fanfiction-rajongó, és a fandom járult hozzá a nemi identitásom, szexuális orientációm és politikai nézeteim kialakulásához.” Cecilia Aragon, Katie Davis, „Writers in the Secret Garden: Fanfiction, Youth and New Forms of Mentoring”, Szerk. Justin Reich, Nichole Pinkard. (Cambridge, London: The MIT Press, 2019): 4. o.

<sup>2</sup> „Nem *semmit* kapok a fanfiction írástól. Ha nem vagytok fanficírók, akik egy olvasóközösséggel osztják meg az írásaikat, kétszáz szóba kerülne elmagyaráznom, hogy mit *\*kapsz\**, de higgyétek el. Nem semmi.” Francesca Coppa, „The fanfiction reader. Folk tales for the digital age” (USA, University of Michigan Press, 2017.): 14. o.

## 2. A fanfiction története

A fanfiction szó magyarra fordítva rajongói írást/rajongói fikciót jelent. Közhasználatban az angol változat terjedt el, hiszen a digitális generációk közös nyelve az angol, a fanfiction pedig mondhatni nemzetközi jelenség, de a magyar olvasók (a szintén nemzetközileg használt *fanfic* rövidítés mellett) előszeretettel becézik *fic*inek. Magát a fogalmat először az 1930-as években használták<sup>3</sup>, de ha jobban megfigyeljük a világirodalmat, észrevehetjük, hogy már az ókorban is írtak fanfictionöket.

Fanfiction minden olyan írás, amit egy már meglévő alkotás rajongói az eredeti művet alapul véve hoznak létre. Fanfiction az, ha valaki folytat egy történetet vagy előzménytörténetet talál ki neki, ha az egészet egy más szereplő szemszögéből írja le, ha kölcsönvesz egy szereplőt, és neki talál ki egy saját történetet, ha csak néhány dolgot változtat meg az eredeti cselekményben, ha beleír egy saját főszereplőt, de az is, ha egy másik világba/idősíkba helyezi át a történetet. Aragon és Davis a fentebb idézett tanulmányukban így definiálják a fanfictiont: „Fanfiction is a type of transformative creation in which fans of a variety of different media – including television shows, movies, comic books, anime and video games – produce stories based on the original media while expanding upon or altering them. Fanfiction authors may construct plot trajectories deviating from the original text, explore untold background stories, or place the characters in an alternate universe altogether different from the canonical setting. Fanfiction stories may vary in length from one-shots of less than one thousand words to novel-length tales or even multimillion-word epics.”<sup>4</sup>

Meg merem kockáztatni, hogy mindenkinek, aki fogyasztott már valamilyen médiatartalmat (legyen szó könyvről, filmről, sorozatról, játékról stb.), van saját fanfictionje. Előfordult már, hogy nem tetszett a könyv vége, ezért fejben átírta? Vagy éppen annyira tetszett, hogy beleképzelte magát, és akár hónapokig élt abban a világban? Esetleg beleszeretett az egyik szereplőbe, és arról álmodozott, hogy egyszer majd felbukkan az ön világában, és boldogan élnek, amíg meg nem halnak? Ha a válasza igen, akkor ön csak annyiban különbözik a fanfictioníróktól, hogy (még) nem írta le ezeket a történeteket.

---

<sup>3</sup> John Bristol Speer, „Fancyclopedia”. (Los Angeles: Forrest J. Ackerman for the Los Angeles Science Fantasy Society, 1944): 7. o.

<sup>4</sup> „A fanfiction egy olyan átalakító alkotástípus, amelynek során a különböző médiumok rajongói – tévéshowkat, filmeket, képregényeket, animét és videójátékokat beleértve – történeteket gyártanak az eredeti médiumot alapul véve, bővítve vagy átalakítva azt. A fanfiction szerzők alkothatnak az eredeti szövegtől eltérő történetszálakat, felfedhetnek el nem mondott előzménytörténeteket, vagy egy az eredeti világtól teljesen eltérő univerzumba helyezhetik át a szereplőket. A fanfictionök hosszukat tekintve az egypercesektől az ezer szónál rövidebb és a regényhosszúságú írásokon át a többmillió szavas nagyregényekig bármilyenek lehetnek.” Aragon, Davis: *Writers in the Secret Garden*, 13. o.

Annak ellenére, hogy sok fanfiction irodalmi érték szempontjából felér saját jogon létező irodalmi művekhez, vagy akár túl is szárnyalja őket, a szakma a mai napig nem tekinti többnek tinilányok gyerekes rajongását kifejező hóbortnál. Ezt részben az okozza, hogy a mai napig relatíve kevés kutatás született a fanfiction-jelenséggel kapcsolatban, így nem volt lehetősége felkerülni a tudományos világ horizontjára. Fontos megemlíteni azt is, hogy a tudatos fanfiction-fogyasztás kultúrája elsősorban a fiatalabb generációk körében alakult ki, akik már beleszülettek a digitális világba, magabiztosan használják a modern technológiai eszközöket, emiatt pedig tisztában vannak vele, hogy hogyan és milyen fórumokon érdemes fanfictionöket keresni, illetve sokkal könnyebben részeseivé válnak az ilyen fórumokon kialakult rajongói közösségeknek, és természetes módon kommunikálnak közösségimédia oldalakon is más rajongókkal. Tudatos fanfiction-olvasóknak nevezem őket, mert mindenki más is nap mint nap olvas/néz fanfictionöket, csak nem feltétlenül veszi észre. A kötelező iskolai tananyagnak is része Publius Vergilius Maro római költő *Aeneise*, ami tulajdonképpen nem más, mint egy fanfiction Homérosz *Iliász*ához. Vergilius egy lehetséges folytatást talál ki az *Iliásznak*, illetve a főszereplőjét is onnan „kölcsonzi”, ez egy bevett gyakorlat a mai fanfiction-írók körében is. Ha az ember a népszerű bookline.hu oldalon beírja Jane Austen nevét a keresőbe, az író nő saját művei mellett több olyan könyvet is felfedezhet, amiben lelkes Austen-rajongók írták meg Mary Bennet történetét nővérei házassága után<sup>5</sup>, folytatták valamelyik Austen-regényt, áthelyezték a mai világba, vagy éppen az író nő életét próbálták meg regénybe foglalni. De nem kell ilyen messze kalandoznunk sem időben, sem térben, elég a kortárs magyar író, Esterházy Péter *Esti* című kötetére gondolnunk, amiben Kosztolányi Esti Kornél-novelláit írja tovább. Ezek is mind fanfictionök, még akkor is, ha önálló, kiadott művekként ismerjük őket. És ha ez nem lenne elég, gondoljunk arra, hányszor filmesítették meg vagy vitték színpadra a híres Shakespeare-drámákat! Van olyan Rómeó és Júlia, aminek tündérek és koboldok a főszereplői, ráadásul a mai világban játszódik<sup>6</sup> (John Henderson: *A koboldok varázslatos legendája*), de készült musical a Hamletből<sup>7</sup>, ami szintén a 21. századba emeli be a cselekményt (*Hamlet the Rock Musical*). A modernizált, napjaink problémáira átkalibrált klasszikus művek listája végtelen, és ha szigorúan vesszük, ezek is mind a fanfictionök táborát erősítik. Látható tehát, hogy a fanfiction mindenhol ott van, még ha nem is vagyunk elég figyelmesek ahhoz, hogy észrevegyük.

---

<sup>5</sup> Terri Fleming, *Észérvek és érzelmek*. (Budapest: IPC Könyvek KFT, 2018): 6. o.

<sup>6</sup> John Henderson, „The Magical Legend of the Leprechauns”, 1999.

<sup>7</sup> Cliff Jones, „Rockabye Hamlet”, 1976.

### 3. A fanfiction és az új mentorálási módszer kialakulása

Cecilia Aragon és Katie Davis a fentebb is idézett műükben felhívják a figyelmet a fanfiction-irodalom elterjedésének egy fontos következményére: egy újfajta mentorálási módszer megjelenésére, amire ők a megosztott mentorálás (distributed mentoring<sup>8</sup>) kifejezést használják. (A módszerről, és különösen az iskolai oktatásban való alkalmazásáról Marjorie Roth Leon részletesen ír a *Distributed mentoring: preparing preservice resident teachers or high needs urban high schools*<sup>9</sup> című tanulmányában.) Az újfajta mentorálási gyakorlat abban gyökerezik, hogy a fanfiction-oldalakra az írók fejezetenként töltik fel az írásaikat, így az olvasók a mű létrejöttének a folyamatába is betekintést nyernek, nem csak a végeredményt látják, mint a nyomtatott könyveknél, illetve mindenkinek lehetősége van véleményezni az írást a komment-szekcióban. Így az író sok különböző véleményt hallgathat meg már az írás folyamata közben (egy sikeres fanfiction-író egyetlen új fejezetéhez hozzászólások százai érkezhetnek, ezzel szemben a nyomtatásban megjelenő regények írói többnyire csak a könyv megjelenése után számíthatnak ennyi véleményre). A kommentelőkben egyetlen dolog közös: a rajongásuk egy mű iránt, viszont különbözik a koruk, társadalmi státusuk, különböző országokban (sőt akár kontinenseken) élnek, így a kultúrájuk is más, lehetnek laikusok az irodalom területén, vagy írók, szerkesztők, irodalomkritikusok is. Egyetlen fanfiction ugyanazon fejezetéhez érkezhét komment egy nyolcéves kisfiútól, aki még csak gyerekirodalmat olvasott, és egy híres irodalmi magazin kritikusától, aki végigolvasta a teljes világirodalmat. A fanfictionök kritikusainak különbözősége azért hasznos, mert mindegyikük másban tehetséges, ezért a mű minden aspektusához akad olyan hozzászóló, aki tényleg ért hozzá. Például a nyolcéves kisfiú valószínűleg nem vesz észre egy elcsépelet irodalmi megoldást, viszont sokkal jobban ismerheti a fanfiction alapjául szolgáló mű világát (egyből észreveszi például, ha a fanfiction írója rosszul emlékezett arra, hogy hány méter hosszú a baziliskusz a *Harry Potter* második kötetében)<sup>10</sup>, így jelezni tudja az olyan hibákat, amit egy professzionális kritikus nem biztos, hogy észrevesz.

Aragon és Davis ezt az újfajta mentorálási módszert many-to-one (több személy egy személyt) mentorálásként határozzák meg, és kiemelik azt is, hogy az ilyen jellegű mentor-mentorált kapcsolat különbözik a hagyományostól, mivel hiányzik belőle az alá-fölérendeltségi viszony. A mentorok (az olvasók) és a mentorált (az író) ugyanúgy a fanfiction-közösség tagjai,

---

<sup>8</sup> Aragon, Davis: *Writers in the Secret Garden*, 31. o.

<sup>9</sup> León, Marjorie, "Distributed Mentoring: Preparing Preservice Resident Teachers for High Needs Urban High Schools." *Journal of Urban Learning, Teaching, and Research* 10 (2014): 101-117. o.

<sup>10</sup> J.K.Rowling, „*Harry Potter és a Titkok Kamrája*”. (Budapest: Animus kiadó, 2000): 271. o.

sokszor nem tudják pontosan, kik a többiek (ezekre az oldalakra nem kell saját névvel regisztrálni, lehet bármilyen fantázianeved, és nem vagy köteles megadni az életkorodat, vagy bármilyen más személyes információt), emiatt a köztük levő viszony sokkal kevésbé hivatalos, mint a hagyományos mentor-mentorált kapcsolat esetén. Aragon és Davis így foglalják össze a megosztott mentorálás lényegét: „Fanfiction authors can be both apprentices and masters at the same time. They might have expertise in grammar or canon knowledge, which they share with others, but lack skill in character or plot development, for which they seek out others’ guidance. Thus, we proceed with the understanding that fanfiction sites function as affinity spaces.”<sup>11</sup>

Az újfajta mentorálási módszer kulshelyszíne értelemszerűen a fanfiction-fórumokon kialakított komment-szekció. Az itteni kritikusok (pozitív vagy negatív) hozzáállását és (lelkes, támogató, kritikus, lesajnáló, udvariatlan stb.) stílusát a legkönnyebb monitorizálni. Aragon és Davis tanulmányuk megírása során kutatást végeztek a hozzászólások tartalmával kapcsolatban. A kutatás során 13 típusba sorolták a hozzászólásokat: sekélyesen pozitív (shallow positive), célzottan pozitív (targeted positive), célzott építő jellegű (targeted corrective or constructive), célzottan pozitív és építő jellegű (targeted positive and corrective/constructive), nem építő jellegű negatív (nonconstructive negative), beszélgetés a történetről (discussion about the story), nem a történetről való beszélgetés (discussion not about the story), fandommal kapcsolatos megjegyzések (fandom remarks), egyoldalú kapcsolat (one-sided connection), kétoldalú kapcsolat (two-sided connection), visszajelzésvadász (review-fishing), biztatás az új fejezet feltöltésére (update encouragement), nem kategorizálható (miscellaneous).<sup>12</sup> A kommenteket emberek illetve számítógépes programok segítségével is igyekeztek besorolni ezekbe a kategóriákba, mindkét módszer segítségével arra jutottak, hogy a pozitív kritikák túlnyomó többségben vannak (az emberek által végzett számítások alapján a kommentek 70,5%-a hordoz magában egyértelműen pozitív jegyeket<sup>13</sup>, a pozitív hozzászólások túlsúlyát pedig a számítógép által végzett mérések is megerősítették.<sup>14</sup>). Ily módon az írók egy támogató közösség tagjának érezhetik magukat, és motiváltabbak az írásra. Aragon és Davis eredményeiket így foglalják össze: „In our analysis of 177 million reviews on Fanfiction.net, as well as our ethnographic study and surveys of other fanfiction repositories, including AO3, FIM.fiction.net, Whofic.com, and others, we found that reviews were overwhelmingly positive

---

<sup>11</sup> „A fanfictionszerzők egyszerre lehetnek tanítványok és mesterek. Szakértők lehetnek a helyesírásban és az eredeti mű ismeretében, amit megoszthatnak másokkal, de nehézségeik támadhatnak a karakterek vagy a cselekmény kidolgozása során, itt mások útmutatására hagyatkozhatnak. Ebből arra következtethetünk, hogy a fanfiction-oldalak az affinitás helyszíneiként működhetnek.” Aragon, Davis: *Writers in the Secret Garden*, 27. o.

<sup>12</sup> Aragon, Davis: *Writers in the Secret Garden*, 56. o.

<sup>13</sup> Aragon, Davis: *Writers in the Secret Garden*, 57. o.

<sup>14</sup> Aragon, Davis: *Writers in the Secret Garden*, 101. o.

and supportive rather than negative. Our observation suggests that shared affection for the fandom generates a sense of community and kinship and contributes to a positive atmosphere. In the relatively rare instances when negative reviews were posted, we witnessed community members come to the defense of the author.”<sup>15</sup> Kutatásuk során azt is vizsgálták, hogy milyen hatással van a vélemények száma az író szókincsének változatosságára (tehát műveinek nyelvi minőségére), és érdekes eredményre jutottak: 650 vélemény annyival teszi változatosabbá az író nyelvhasználatát, mint 1 évnyi öregedés<sup>16</sup> (ami, lévén szó első sorban fiatal írókról, komoly fejlődést jelent, elég csak az 1 év alatt megtanult iskolai/egyetemi tananyagra gondolni).

Az új mentorálási módszer egy másik fontos helyszínét a rajongói csoportok jelentik. Több fanfiction-oldalon is lehetőség van saját tematikus csoport létrehozására, ahol a tagok kérdéseket tehetnek fel és válaszolhatnak meg. A mentorálás szempontjából kiemelendők a FIMfiction.net bizonyos rajongói csoportjai, amik alternatív irodalmi műhelyként is funkcionálnak.<sup>17</sup> Vannak olyanok, amiket tapasztalt fanfiction-írók hoztak létre a kezdők segítéséért. Itt a saját tapasztalataikról mesélnek, ötleteket adnak a karakterek megalkotásához (például leírják, hogy milyen kell legyen egy jó antihős), vagy feladatokat találnak ki a kezdő íróknak. Ezekhez a bejegyzésekhez minden csoporttag hozzászólhat, írhat hozzájuk kiegészítést, ellenvéleményt, vagy megoszthatja a saját tapasztalatait. A fentebb idézett tanulmányból kiderül, hogy a megkérdezett fanfiction-írók szerint ezek a csoportok sokat segítettek nekik, és gyakran használják őket, ha inspirációra van szükségük.

A tudományosan legkevésbé vizsgálható színtere a megosztott mentorálásnak a privát üzenetekben történik. Sok fanfiction-oldalon van lehetőség személyes üzenetet írni a szerzőnek, és abban véleményezni a művét. Ezen kívül gyakorlatilag minden oldalon lehetőség van az ímélcím, telefonszám vagy valamilyen közösségi média profil megosztására, így az olvasóknak lehetősége van személyes kapcsolatba kerülni az írókkal. Akárcsak a hagyományos íróknak, sok fanfiction-írónak van külön „munkaügyi” elérhetősége (például az írói álnevével készített ímélcíme vagy a művei számára fenntartott közösségi oldala), ez egyrészt a magánszférájuk védelmére szolgál, másrészt megkönnyíti az olvasók üzeneteinek a számontartását.

---

<sup>15</sup> „A 177 millió Fanfiction.net-es véleményezés elemzése és az antropológiai kutatásunk és felmérésünk során más fanfiction-oldalokon, beleértve az AO3-t, a FIMfiction.net-et, a Whofic.com-ot és másokat, arra jutottunk, hogy a hozzászólások túlnyomó többsége pozitív és támogató. A megfigyeléseink arra utalnak, hogy a közös szeretet a fandom iránt közösségi érzést és kedvességet generál, ezzel hozzájárulva a pozitív hangulathoz. Azokban a ritka esetekben, mikor negatív hozzászólások érkeztek, a közösség tagjai a szerző védelmére keltek.” Aragon, Davis: *Writers in the Secret Garden*, 43. o.

<sup>16</sup> Aragon, Davis: *Writers in the Secret Garden*, 97. o.

<sup>17</sup> Aragon, Davis: *Writers in the Secret Garden*, 40. o.

#### 4. A különböző fanfiction-oldalak

A fanfiction térhódításában kulcsszerepe van azoknak az oldalaknak, amik ezek közléséért jöttek létre. Napjainkban már megszámlálhatatlanul sok ilyen van, számuk (és a rajtuk közzétett írások száma) napról napra nő. Az amerikai egyesült államokbeli University of California diákjai egy kutatásából kitűnik, hogy amíg a fanfiction.net (azaz **egyetlen** fanfiction-oldal) írói 2013-ban havonta átlagosan 80000 új történetet tettek közzé, ugyanebben az évben az Amerikai Egyesült Államokban csupán havi 3600 könyv jelent meg (a magánkiadásokat is beleszámolva)<sup>18</sup>. Ez szépen illusztrálja a fanfictionök népszerűségét és gyors számbeli növekedését. Mára már annyi hivatalos fanfictionközlő fórum jött létre, hogy lehetetlen lenne az összesről írni, így a teljesség igénye nélkül csupán hármat emelek ki: a nemzetközi szinten működő Wattpad-et és Archive of Our Own-t (AO3), illetve a kizárólag magyar nyelvű Merengőt.

##### 4.1 Wattpad

Főleg a legfiatalabbak (a tizenévesek) körében népszerű fanfiction-oldal (felhasználóinak 90%-a az Y és Z generáció tagjai közül kerül ki). 2006-ban, Torontóban (az ún. Project Gutenberg keretein belül) indította Ivan Yuen és Allen Lau,<sup>19</sup> mára (az oldal hivatalos adatai szerint) több mint 95 millió felhasználója van, akik havonta összesen 23 milliárd percet töltenek el az oldalon.<sup>20</sup> Kezdetben weboldalként működött, de az okostelefonok és táblagépek elterjedésével megjelent a Wattpad-applikáció is. Emiatt, bár régebben bizonyos funkciói (főleg a művek kikeresése és elolvasása) használhatóak voltak regisztráció nélkül is, ma már kötelező felhasználói profilt létrehozni. A profil létrehozható saját néven vagy álnéven, a profilon belül pedig különböző személyes adatok is megoszthatóak – pl. érdeklődési kör, magánéleti információk, rövid bemutatkozószöveg –, valamint lehetőséget ad írások feltöltésére és véleményezésére. Ezeken kívül a Wattpad más, a fontos közösségimédia oldalakhoz (Facebook, Instagram) hasonló vonásokkal is rendelkezik. Jelen van a követés funkció, a feltöltött műhöz borírókép csatolható (ezzel erősítve a vizuális jelleget), lehetőség van saját könyvtár létrehozására (ide lehet menteni a kedvenc wattpades könyveket, minden felhasználó csak a sajátját tudja megnézni), illetve olvasólistát is létre lehet hozni (ez ugyanúgy

---

<sup>18</sup> Abigail de Kosnik, Laurent el Ghaoui, Vera Cuntz-Leng, Andrew Godbehre, Andrea Horbinski, Adam Hutz, Renée Pastel, Vu Pham, „Watching, creating, and archiving: Observations on the quantity and temporality of fannish productivity in online fan fiction archives”. *Convergence: The International Journal of Research into New Media Technologies*, 21/1 (január, 2015): 145-164. o.

<sup>19</sup> Glózer Rita, Torbó Annamária, Geisz Barbara, „YOUNG ADULT– Rajongói tartalmak és amatőr irodalom a közösségi médiában”. *Literatura*, XLV évf. (január, 2019): 59. o.

<sup>20</sup> Web. 2021. december 11. < <https://company.wattpad.com/> >

működik, mint a könyvtár, azzal a különbséggel, hogy a profilra kattintva bárki megnézheti, így használható például más írók műveinek népszerűsítésére is).<sup>21</sup> Az oldalon való keresés egyszerű (a keresőben ki kell választani a kategóriát, majd ezen belül az ún. hashtaget – kulcsszavak, amik a történetet jellemzik pl: szerelem, roxford, PUF (a Pál utcai fiúk) rövidítése, bromance stb.) Az oldal nemzetközi jellegű, így értelemszerűen az angol nyelvű írások vannak túlsúlyban, de több mint 50 más nyelven is megjelentek rajta írások. Hagyományos éves írói versenyén, a Wattpad Awards-on 35 ország nagyjából 300.000 írója vesz részt.<sup>22</sup> Nem csak fanfiction-oldalként funkcionál, saját történetek feltöltésére is lehetőséget ad. Eredeti célja könyvek digitalizálása és az irodalom népszerűsítése volt, innen vált a fanfictionok és saját művek online fellegvárává. Annak, hogy nem csupán az amatőr szárnypróbálgatások színtere, ékes bizonyítéka a tény, hogy olyan közismert írók, mint Margaret Atwood és Paulo Coelho is jelen vannak az oldalon.<sup>23</sup> (Az előbbivel együttműködésben 2012-ben a Wattpad versíró versenyt is hirdetett.<sup>24</sup>) A 2021 óta a Naver Corporation tulajdonában levő oldal nagy hangsúlyt fektet a szerzői számára papírfomában való kiadási lehetőségek keresésére, a kapcsolat kiépítésére az írók és a kiadók között. Wattpades fanfictionként induló sikerkönyv például Anna Todd *After* (*Azután*) című regénye, ami eredetileg Harry Styles (a híres fiúbanda, a One Direction egykori énekese) és a főiskolás Tessa románcát mutatta be<sup>25</sup>. Bár elsőre abszurdnak hathat egy fanfictionból lett bestseller regény gondolata, érdemes megemlíteni, hogy a híres-hírhedt *Szürke ötven árnyalata* is fanfictionként kezdte (Stephenie Meyer *Alkonyat* című könyvéhez készült).<sup>26</sup>

#### 4.2 Archive of Our Own

Az Archive of Our Own, vagy felhasználói számára már csak AO3-t 2008-ban hozta létre az Organization for Transformative Works nonprofit szervezet. A szervezet 2007-ben alakult, kifejezetten azzal a céllal, hogy a rajongói írások közlésére teret biztosítson. Célja az volt, hogy olyan oldalt hozzon létre, ami a szerzők közreműködésével alakul és bővül, reklámok

---

<sup>21</sup> Glózer, Torbó, Geisz: *Young adult*, 60. o.

<sup>22</sup> Frederico Pianzola, Simone Rebora, Wattpad as a resource for literary studies. Quantitative and qualitative examples of the importance of digital social reading and readers' comments in the margins. *National Center for Biotechnology Information*, (december, 2019). Web. 2021. 12. 12. <<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6961871/>>

<sup>23</sup> Glózer, Torbó, Geisz: *Young adult*, 60. o.

<sup>24</sup> Natalie Samson, „Wattpad teams up with Margaret Atwood to launch Atty Awards for international poetry” (2012), *Quill&Quire*. Web. 2021. december 11. < <https://quillandquiere.com/digital-publishing-and-technology/2012/08/02/wattpad-teams-up-with-margaret-atwood-to-launch-atty-awards-for-international-poetry/> >

<sup>25</sup> Glózer, Torbó, Geisz: *Young adult*, 61. o.

<sup>26</sup> Glózer, Torbó, Geisz: *Young adult*, 54. o.

helyett pedig adományokból tartja fent magát. A név Virginia Woolf *A Room of One's Own* című esszéjéből ered,<sup>27</sup> ezzel finoman utalva arra, hogy a fanfiction-íróknak (Woolf korának nőihez hasonlóan<sup>28</sup>) még nincsenek lehetőségei vagy társadalmi presztízszük, és célul tűzve ki maga elé, hogy publikációs teret ad nekik, megőrzi („archiválja”) őket. 2020 decemberében (saját közlésük szerint) több mint 3 millió regisztrált felhasználója volt, 2020. december 31-én érte ez a 7 millió rajongói alkotást.<sup>29</sup> A fanfiction-oldal legfontosabb jellegzetessége a fejlett keresési és szűrési rendszere. A fanfictionök első körben az alapjukat képező mű szerint vannak kategorizálva (Könyvek & Irodalom, Hírességek & Valós emberek, Zene & Zenekarok, Színdarabok, Videójátékok, Anime & Manga, Rajzfilmek & Képregények, Filmek, Más médiatartalmak, TV műsorok és besorolatlan fandomok). Ezeken belül ki lehet választani a fandomot (ábécérendbe szedve lehet megtalálni őket). A fandom kiválasztása után megjelennek a fanfictionök (alapbeállításban a frissítések sorrendjében, a legfrissebbek vannak legelől, de ezt át lehet állítani a szerző, a cím, a posztolás dátuma, a hossza, a megnyitások száma, a like-ok száma, a kommentek száma vagy a könyvjelzők száma szerinti rangsorolásra is), a kategóriák, illetve a szűrési lehetőségek. Ki lehet választani a fanfiction besorolását (rating: tinédzsereknek/felnőtteknek szóló, bárki számára élvezhető, érett vagy explicit – az utóbbi kettő a szexualitás vagy az erőszak kiskorúak számára potenciálisan káros mértékben részletes leírását jelenti). Kiválasztható, hogy milyen figyelmeztetésekkel (warnings) ellátott fanfictionöket nyithat meg (a figyelmeztetésekre azért van szükség, hogy minden olvasó előre tisztában legyen azzal, ha egy fanfiction megrázó dolgokat tartalmaz, ide tartozik az erőszak részletes leírása, a fontos szereplő halála, szexuális erőszak vagy a kiskorúak közötti szexuális kapcsolat, alkohol-/kábitószerfogyasztás bemutatása). A szerző dönthet úgy, hogy semmilyen figyelmeztetést nem használ. Kiválasztható a kategória (categories -ez a romantikus kapcsolat típusára vonatkozik: férfi – nő párosítás, férfi – férfi párosítás, nő – nő párosítás, többféle párosítás jelenléte, illetve romantikus kapcsolat nélküli fanfiction). Ki lehet választani a szereplőket, akiről szeretnénk, ha jelen lennének a fanfictionben (characters), illetve a köztük levő kapcsolatokat (relationships: milyen párosításról szeretnénk olvasni). A további címkék (additional tags) kategóriából kiválaszthatjuk, hogy milyen típusú történet érdekel (fluff=könnyed, romantikus, humor, dráma, romantikus kapcsolat létrejöttét bemutató,

---

<sup>27</sup> Elizabeth Minkel, „The online free speech debate is raging in fan fiction, too”. *The Verge*, 2018. Web. 2021. 12. 11.

<<https://web.archive.org/web/20181108201018/https://www.theverge.com/2018/11/8/18072622/fanfic-ao3-free-speech-censorship-fandom> >

<sup>28</sup> Virginia Woolf, *Saját szoba*. (Budapest, Európa Kiadó, 2014): 6. o.

<sup>29</sup> Web. 2021. 12. 11. <<https://www.transformativeworks.org/the-archive-of-our-own-reaches-seven-million-fanworks/> >

alternatív univerzumban játszódó, barátság kialakulását bemutató, szorongásról szóló vagy hurt/comfort-mikor az egyik szereplő vigasztalja a másikat, ez utóbbi bármilyen furcsa besorolásnak tűnjön is, csak a *Harry Potter* fandomon belül 13758 írást foglal magába). Az additional tags kategóriában találhatóak a más fandomspecifikus besorolások is (például a *Harry Potter*nél a Tekergők, *A Gyűrűk Uránál* a Harmadkor vagy a gyűrűháború történetei, vagy a *Büszkeség és balítélet*nél az úgynevezett modern setting – jelenbe átültetett – kategória). Ugyanerre a 7 kategóriára van exclude (=kizárás) opció is, itt azokat lehet bejelölni, amikről semmiképp sem szeretnénk olvasni. Az egyéb opcióknál ki lehet választani, hogy mutassa-e a crossovereket (ezek olyan rajongói írások, amik több különböző fandom szereplőit/történeteit kombinálják), hogy csak a befejezett, csak a befejezetlen vagy mindkét fajta fanfictionöket jelenítse meg (ez a besorolás a több fejezetes művekre vonatkozik, az olvasó csak az írók által már feltöltött részeket láthatja, a *befejezetlen* gombra kattintva értelemszerűen nem lehet belekukucskálni, mit ír abban a pillanatban a kedvenc írónk). Ezen kívül be lehet állítani, hogy milyen hosszúságú írásokra vagyunk kíváncsiak (itt meg kell adni egy minimális és/vagy egy maximális szószámot), illetve hogy mikoriakra (itt két dátumot lehet megadni, és az ezek között megjelent fanfictionöket fogja mutatni). Hála ennek a nagyon alapos keresőmechanizmusnak, az AO3 népszerűsége egyre nő, hiszen szinte garantáltan pozitív olvasmányélményt tud biztosítani. Az oldalon nem csak a fandomokon belül lehet szűrni, így ha az ember kiválasztja, hogy milyen típusú műveket szeretne olvasni (például bárki számára élvezhető, mindenfajta megrázó dologtól mentes, könnyed, romantikus, humoros írásokat, amik 1000 szónál nem hosszabbak), akkor az összes ilyen megjelenik neki, hetekre vagy akár hónapokra elegendő, az elvárásainak jó eséllyel megfelelő történetet talál. A közönség igényeinek ilyen szintű kiszolgálása az, amiben a nyomtatott irodalom valószínűleg sosem lesz képes felvenni a versenyt az online-nal.

#### 4.3 Merengő

A Merengő a legnagyobb és legismertebb, kizárólag magyar nyelvű fanfiction-oldal. Amint azt a nevéből is sejthetjük, eredetileg a *Harry Potter* rajongókat célozta meg (a merengő egy kulcsfontosságú tárgy a *Harry Potter* könyvekben, az emlékek gyűjtésére szolgál, erre utal az oldal neve, ami emlékek helyett rajongói írásokat gyűjt.<sup>30</sup>). Az oldalon közzétett adatok szerint 25052 regisztrált felhasználója van (de mivel a fontos funkciók regisztráció nélkül is használhatóak, valószínűleg ennél jóval több a rendszeres olvasó), jelen pillanatban 18095

---

<sup>30</sup> J. K. Rowling, *Harry Potter és a Tűz Serlege*. (Budapest, Animus Kiadó, 2000): 556. o.

történet olvasható rajta.<sup>31</sup> Bár hivatalosan fanfiction-oldalként jött létre, önálló írások is megtalálhatóak rajta (az olyanok, amik nem kapcsolódnak egyetlen fandomhoz sem), jelenleg 6466 ilyen írás olvasható a Merengőn. Tekintetbe véve, hogy a fanfictionök és a crossoverek együttes száma 10917, elmondható, hogy ez egy viszonylag magas arány. A Wattpadhez hasonlóan a Merengőnek is van saját éves irodalmi pályázata, a Kívánság Üst, ezt hagyományosan a karácsonyi időszakra szokták időzíteni. A kihívás egy fajta írói Mikulás-játék: minden jelentkező leírja, hogy mi a kívánsága, azaz milyen történetet szeretne olvasni. (Például: „A jövőben járunk, az önvezető autók, drónok és mesterséges intelligencia korában. Főhősünk autóbalesetet szenved a szuper járgányában, és nem emlékszik az elmúlt időszakra (órák/napok/hetek – mindegy), amikor a sofőrülésen magához tér a szétroncsolódott kocsiban. Az enyhe sérülések még a kisebb gondja, ugyanis az autó lezárta önmagát és nem hajlandó kiengedni főhősünket. Sőt, az autóban lévő beszélő mesterséges intelligencia azt sem árulja el, hogy védelmi vagy őrizeti szándékkal tartja-e ott, esetleg teljesen más okból. Talán meghibásodott az ütközéstől? A hátsó ülésen alvó/ájult másik utas észrevétele pedig végképp nem segíti az események kibogozását. Egy kamaradarab-szerű (egy helyszínes) sztorit olvasnék szívesen, a megvalósítást az íróra bízom.”<sup>32</sup>) A jelentkezési határidő lejárta után minden jelentkező megkapja valaki más kívánságát, és meg kell írnia hozzá a történetet. A történeteket az adventi időszakban közlik, álnéven, így a játékosok karácsonyig tudnak találgatni, hogy ki teljesítette a kívánságukat.<sup>33</sup> Az oldal nemcsak az írókat buzdítja kreativitásra a pályázataival, hanem az olvasókat is kritikáírásra, a Kívánság Üst pályázathoz hagyományosan társul az Olvasói Kihívás, ahol az olvasóknak a jutalomért cserébe tíz, a pályázatra íródott művet kell elolvasni, és kritikát írni hozzá. Ezzel a gyakorlattal az adminok támogatják a fentebb részletezett megosztott mentorálást. Nonprofit szervezet lévén sokkal kevesebb módon tudják népszerűsíteni az írókat, mint a Wattpad üzemeltetői, így ez is egy jó lehetőség a nagyobb olvasóközönség bevonására és a már meglevő tagok aktivizálására. Az oldalnál a 2021. évig jól működött a google-alapú keresés (romantikus történetek esetén például csak be kellett írni google-ba a párosítást, és egyből meg tudta nyitni a keresett kategóriát), a 2021. évi LXXIX. törvény („a pedofil bűnelkövetőkkel szembeni szigorúbb fellépésről, valamint a gyermekek érdekében egyes törvények módosításáról”) bevezetése óta viszont a keresés nehezkesebbé vált. Először a főoldalra belépve el kell fogadni, hogy annak tudatában látogatod az oldalt, hogy ott

<sup>31</sup> Web. 2021. 12. 11. < <https://merengo.hu/> >

<sup>32</sup> Kívánság Üst, Ha megérjük a hajnalt. (merengo.hu, 2021.) Web. 2021. 12. 11. <<https://merengo.hu/viewstory.php?sid=147399>>

<sup>33</sup> A Kívánság Üst szabályzata: Web. 2021. 12. 11. <<https://merengo.hu/forum/viewtopic.php?f=23&t=666&sid=29ed38cb9041bf95127471664fedc9d4>>

a törvény hatáskörébe tartozó tartalmakkal is találkozhat, és nagykorúként saját felelősségre, kiskorúként pedig szülői beleegyezéssel lépsz tovább a történetekre. Ennek az elfogadása után manuális úton kell folytatni a keresést, ezt (bár az AO3-nél kevésbé részletes, de) hatékony és könnyen használható mechanizmusok segítik elő (itt először ki kell választani, hogy eredeti vagy rajongói írásokat akarunk olvasni, ezen belül vannak a kategóriák, majd a fandomok stb.) Fontos megjegyezni, hogy az oldal már a törvény bevezetése előtt minden történetnél jelezte a korhatárt, illetve az AO3-hez hasonlóan itt is voltak figyelmeztetések (többek között durva nyelvezetre, erotikus tartalomra, homoszexuális kapcsolat ábrázolására illetve felkavaró tartalomra). Összességében elmondható, hogy a Merengő a legnagyobb, kizárólag magyar olvasóknak szóló fanfiction-oldal, ami sikeresen fogja össze a magyar olvasóközösséget, és komoly moderátori gyakorlatának hála (minden felkerülő mű és kritika átnézésre kerül) évek óta magas színvonalú fanfictionöket ismertet meg a nagyközönséggel.

## 5. Fanfiction-típusok bemutatása egy magyar fandomon keresztül

Az már valószínűleg mindenki számára egyértelmű, hogy bármilyen médiatartalomhoz lehet fanfictiont írni. A médiatartalmak mellett alaptémát jelent a közéleti személyiségek<sup>34</sup> (színészek, énekesek, politikusok) elképzelt élete, illetve leggyakrabban az egyes szám első személyű narrátor romantikus kapcsolata velük (gondolok itt például a Wattpadnál már említett Anna Todd regényre). Ennek ellenére a legtöbben elsősorban kortárs műveket/személyiségeket asszociálnak a fanfiction fogalmával. Ennek a tévhitnek a megcáfolása végett a következőkben bemutatok egy népszerű magyar fandomot, és ezen belül a népszerűbb fanfiction-típusokat, aminek alapja egy klasszikus regény (ráadásul kötelező háziolvasmány): *A Pál utcai fiúk*. A Merengőn jelenleg 55 írás található a témában,<sup>35</sup> az első *Pál utcai fiúk*-fanfic 2015-ben került fel, azaz még a Dész László, Geszti Péter és Grencs Krisztián féle musical<sup>36</sup> bemutatója előtt. Fontos azonban megjegyezni, hogy az 55 fanfictionból csupán 9 íródott a musical bemutatója előtt (2015-ben 7 jelent meg, ebből 5 ugyanannak az írónőnek az alkotása, a 2016-ban, a premier előtt pedig 2, egy másik írónőtől). 2018-ban (akkor már hatalmas rajongás övezte a musicalt) ugrott meg jelentősen a fanficok száma, ekkor már jóval több író gyártott tartalmat ebben a témában. Látható tehát, hogy a musicalt övező rajongás hatott a fanfiction-irodalomra is, fontos megjegyezni azonban, hogy ebből az időszakból is sok az olyan írás, ami egyértelműen a könyvet veszi alapul, és nem a musicalt. Feltételezhető, hogy a musical

---

<sup>34</sup> Glózer, Torbó, Geisz: Young adult, 63. o.

<sup>35</sup> Web. 2021. 12. 12. < <https://merengo.hu/browse.php?type=categories&catid=375> >

<sup>36</sup> Marton László, *A Pál utcai fiúk musical* (2016.)

megnézése először a könyv elolvasására, és csak aztán fanfictionök írására buzdította az embereket, ezzel megcáfolva azt a sztereotípiát, hogy a klasszikus műveket a mai közönség számára élvezhetően feldolgozva (a popkultúrába való újrabeemeléssel) azt ériük el, hogy az eredetit senki se olvassa el. A Wattpaden jelenleg 178 Pál utcai fiúk történet érhető el<sup>37</sup> a puf hashtag alatt (az fandom népszerűsége abból is látható, hogy saját rövidítést kapott). Itt a feltöltés dátuma kevésbé egyértelműen meghatározható, így az oldal vizuális anyagain, azaz a történetekhez feltöltött borítóképeken keresztül igyekeztem megfigyelni, mennyire hatott a musical a rajongói írások megjelenésére. Úgy tűnik, nagy mértékben, a borítóképek jelentős részén jelennek meg fényképek a musicalből illetve a színészekről, gyakran szerkesztve (például az ismert szereplő mellé bevágva egy képet a saját szereplőről). A fanfictionök reprezentatív hányada könnyed, romantikus jellegű, de ez korántsem fandomspecifikus vonás. Aragon és Davis kutatásuk során a Harry Potter fandomot vizsgálva is hasonló következtetésre jutottak: „Romance contained more stories than any other genre, and Western at least. The most popular combination of genres was humor/romance, comprising 7 percent of all *Harry Potter* stories out of four hundred possible combinations.”<sup>38</sup> A következőkben néhány népszerű fanfictiontípust fogok ismertetni.

### 5.1 Saját szereplő / könyv szereplője

Ennek a típusnak a jellegzetessége, hogy az író egy teljesen új karaktert alkot meg, a történet az ő románcát mutatja be az egyik regényszereplővel. Ilyen például a *Júlia a Pál utcában*<sup>39</sup> című történet. Júlia egy 21. századi lány, aki rejtélyes módon belecsöppen *A Pál utcai fiúk*ba. Bokával szinte első látásra egymásba szeretnek, a lány részt vesz a történet összes fontos eseményében (beoson a többiekkel a Fűvészkertbe, harcol a háborúban, és ott van Nemecek halálos ágyánál). Végül kiderül, hogy az egész csak álmodta (ez is tipikus fanfictionös megoldás), de a saját világába visszatérve találkozik egy fiúval, aki pont olyan, mint álmában Boka volt. A típuson belül népszerűek még az olyan fanfictionök, amikben valamelyik fiú kitalált húga/nővére kerül be a Pál utcaiak közé.

---

<sup>37</sup> Web. 2021. 12. 12. < <https://www.wattpad.com/stories/puf> >

<sup>38</sup> „A *Romantika* kategóriába több történet került, mint bármelyik másba, a western műfajba pedig a legkevesebb. A legnépszerűbb kombináció a műfajok között a humor/romantika, ez a 400 lehetséges kombinációból 7%-át teszi ki az összes *Harry Potter* történetnek.” Aragon, Davis: *Writers in the Secret Garden*, 87. o.

<sup>39</sup> Kovacs\_Eszter\_Apolka, *Júlia a Pál Utcában*. Web. 2021. 12. 12.

< <https://www.wattpad.com/story/129182560-j%C3%BAlia-a-p%C3%A1l-utc%C3%A1ban> >

## 5.2 Reader / szereplő fanfictionök

Jellegzetességük, hogy egyes szám második személyben vannak megírva, azt az illúziót keltve, hogy az olvasó a főszereplő, és ő esik szerelembe valamelyik fiúval. A szövegben a főszereplő neve helyett sok író a T/N (teljes név) és a K/N (keresztnév) formulákat használja, így az olvasó kedve szerint odaképzélheti a saját nevét. Jó példa erre a fanfictiontípusra *A húgom egy vörösinges*<sup>40</sup> című wattpades írás. A történet főszereplője az olvasó, aki Boka húga. A bonyodalom akkor kezdődik, mikor a főszereplő beleszeret Áts Feribe. Zajlik a háború a grundért, a főszereplőnek pedig választania kell a testvére iránti lojalitás és a szerelem között. Végül, bár az ő segítségével nyernek a vörösingesek, Bokával is sikerül rendeznie a viszonyát, így teljes a happy end.

## 5.3 Szereplő / szereplő

Ez a fanfictiontípus két szereplő románcát mutatja be. *A Pál utcai fiúk* esetében (mivel csak két női szereplő van, akiből az egyik Nemecsek édesanyja, az ő romantikus viszonyai pedig a tizenéves fanfictioníró korosztály számára értelemszerűen kevésbé érdekesek), egyrészt Mari - Gerébék cselédje - és az egyik fiú szerelmét mutatják be (például *A Boka fiú esete a cseléd Marival*<sup>41</sup> című merengős írás, ami Boka János és a cseléd lány közötti szerelemről szól, és azt a témát feszegeti, hogy mekkora áldozatot képes meghozni egy polgári fiú egy cseléd lány szerelméért illetve fel tud-e lépni a lány érdekében akkor is, ha ez végleges szakítást jelent barátjával, Gerébbel). A férfiszereplők túlnyomó többsége miatt *A Pál utcai fiúk* fandomban népszerűek a slash írások. A slash elnevezés a két szereplő nevét elválasztó /-jelből ered<sup>42</sup> (bizonyára észrevették, hogy a típusok megnevezése során is ezt a jelet használtam, ha párosításról volt szó), és két férfi szereplő szerelmi történetét bemutató fanfictiont jelent (két női szereplő szerelmi történetére a femslash kifejezést használják). A népszerű párosoknak saját shipneve is kialakult (az angol ship name magyarosítása, arra a gyakorlatra utal, amikor a páros két tagjának neveit összekeverve egy jól hangzó „közös nevet” alkotunk nekik). Például a Boka János / Áts Feri párosítás shipneve BokÁts, a Barabás / Kolnay párosé Bolnay, Csele / Csónakos párosát a fanok Cselnakosnak nevezik, a Boka / Geréb párost a rajongóik pedig csak Borébként emlegetik. A shipnevek minden fandomban megtalálhatóak (a *Harry Potter* fanficekben

<sup>40</sup> KittiCatTheAULover, *A húgom egy Vörösinges*. Web. 2021. 12. 12.

< <https://www.wattpad.com/story/258650074-a-h%C3%BAgom-egy-v%C3%B6r%C3%B6singes-p-u-f-au-befejezett> >

<sup>41</sup> Cicelle, *A Boka fiú esete a cseléd Marival*. Web. 2021. 12. 12., <

<https://merengo.hu/viewstory.php?sid=128790&chapter=1> >

<sup>42</sup> JR Thorpe, „5 Things You Should Know About Slash Fiction”. *Bustle*, 2015. november 17.

például Draco Malfoy / Hermione Granger = Dramione), de a híres sztárpároknak is van (Brad Pitt / Angelina Jolie = Brangelina). A Z generáció körében népszerű a baráti társaságban levő pároknak is shipnevet kitalálni. *A Pál utcai fiúk* fandom egyik fontos shipje a Boka / Geréb páros, akikről az ellentétek vonzzák egymást-elvén rengeteg fanfiction született (például a *Szerelem a Pál utcában*,<sup>43</sup> ami arról szól, hogy Nemecsek halála után Boka magába zárkózik, és évekkel később Geréb segítségével találja meg újra a lehetőséget a boldogságra. Geréb életöröme és játékosága lassan feloldja Boka zárkózott szomorúságát, és a két fiú között előbb barátság, majd szerelem születik). Barabás és Kolnay állandó veszekedései is rengeteg fanfiction-írók ihlettek meg, így született a wattpades *Olyan fiúk*<sup>44</sup> című fanfic, ahol a Pál utcaiak osztálykiránduláson vannak, és Barabás és Kolnay (az állandó veszekedések közben) rájönnek, hogy mindketten „olyan fiúk”, és évek óta szeretik egymást. Ezeken kívül Wattpaden *A Pál utcai fiúk* nagyjából bármelyik két szereplőjének a párosításával lehet fanfictionöket találni.

#### 5.4 AU

Az AU az angol alternate universe (alternatív univerzum) kifejezésből ered. A lényege az, hogy a már ismert szereplőket, esetenként történeteket egy másik világba helyezzük át. Jó példa erre a merengős *Hát ez is gyémánt?* című fanfiction, ami a 21. században játszódik. A fiúk már felnőttek, és eltávolodtak egymástól, ám Csele nővére mindegyiküket meghívja az esküvőjére. A Pál utcaiak hamar rájönnek, hogy nem tudnak olyan felszabadultak lenni, mint régen, ezért kitalálják, hogy játszani fognak: mindenki kiteszi a telefonját az asztalra, és minden bejövő üzenetet köteles hangosan felolvasni, a hívásokat pedig ki kell hangosítani.<sup>45</sup> Természetesen hamar kiderül, hogy mindenkinek van titkolnivalója. A kérdés csak az, hogy vissza tudnak-e találni a gyerekkori önmagukhoz, tudnak-e újra őszinték lenni egymással, és jól szórakozni együtt.<sup>46</sup> Hogy egyértelmű legyen, hogy nem csak vidám fanfictionök vannak, a következőkben egy kifejezetten megrázó AU-fanficről ejtek pár szót. A wattpades *Üveghegy* alaphelyzete az, hogy Boka János elvesztette az emlékeit. Tud róla, hogy túlélte egy vonatbalesetet, amiben a szülei meghaltak, de nem emlékszik semmire a gyerekkorából vagy a régi barátairól. Nemecsek viszont mindent tud a fiú múltjáról (hiszen gyerekkoruk óta legjobb

---

<sup>43</sup> Carol Souya, *Szerelem a Pál utcában*. Merengő. Web. 2021. 12. 12., <<https://merengo.hu/viewstory.php?sid=132034&warning=4>>

<sup>44</sup> kissjazmi, *Olyan fiúk*. Wattpad. Web. 2021. 12. 12. <<https://www.wattpad.com/story/237116440-olyan-fi%C3%BAK-puf>>

<sup>45</sup> Az ötlet alapját valószínűsíthetően a Paolo Genovese 2016-os filmje, a *Perfetti stranieri* (Teljesen idegenek) jelentette

<sup>46</sup> Odette, *Hát ez is gyémánt?* Merengő. Web. 2021. 12. 12., <<https://merengo.hu/browse.php?type=categories&catid=375>>

barátok, csak Boka őt is elfelejtette), igyekszik újra a barátja lenni, és segíteni neki. Boka szép lassan visszaemlékszik a teljes tragédiára: a Pál utcaiakkal utazott a vonaton, amit az édesapja vezetett, de balesetük volt, és rajta kívül az összes fiú meghalt. A baleset megrázóan részletes leírását és a lelki trauma lassú feldolgozási folyamatának bemutatását olvasva egyértelműen megállapíthatjuk: a Wattpad Pál utcai fiúk fanficjei sem mind rózsaszín, romantikus kis szösszenetek.

## 5.5 Egyéb érdekes típusok

A *Pál utcai fiúk* fandomban népszerűek a könnyed, abszolút szórakoztatás céljából íródott művek. Ilyenek például a horoszkópok,<sup>47</sup> ahol az olvasóról a csillagjegye alapján derülnek ki dolgok. Például: „Ki lenne a legjobb barátod A Pál utcai fiúkból?” Ezután minden csillagjegyhez társítanak egy szereplőt, néha egy rövid magyarázattal kiegészítve. Egy másik, ehhez hasonló műfaj a preferences (erre nincs elterjedt magyar megnevezés), aminek az a lényege, hogy adott egy alapszituáció (például: Amit szerettek együtt csinálni), és több szereplő is fel van sorolva. Ezek közül ki kell választani, hogy melyikükre vagyunk kíváncsiak, utána pedig el lehet olvasni az alapszituáció a szereplő jelleméhez igazított változatát (a fentebb felvázolt alaphelyzetben például Nemeceket választva ezt olvashatjuk: „Mindketten bolondultok a könyvekért, ezért sokszor csak kézenfogva ücsörögtök egy kávézóban, otthon vagy a könyvtárban, és regényeket bújtok, vagy verseket olvastok fel egymásnak”).<sup>48</sup> Egy másik népszerű gyakorlat az adventi kalendárium írása (ez értelemszerűen a karácsonyi időszakban jellemző). A szerző minden nap posztol egy rövidke karácsonyi írást. Időnként egy folytatásos történet részei, de jellemzően csak lazán vagy egyáltalán nem összefüggő kis szösszenetek, amiket csak a karácsonyi témájuk köt össze. Az egyik wattpades szerző (Selly BlackBird) például 2019 óta minden évben készít egy adventi kalendáriumot.<sup>49</sup> Ezek lazán összefüggő rövid írásokból állnak, jellemzően könnyed, vidám, romantikus hangvételű történetek, amelyek középpontjában mindig más páros áll.

A puf-rajongók változatos műfajokban, műnemekben alkotnak, relatív kicsi (gyakorlatilag teljes egészében magyar fiatalokból álló) közösségük kedvelt témáinak és fanfiction-típusainak megfigyelésével képet alkothatunk a hatalmas, a kontinenseken átívelő fandomok (*Harry Potter*, *Marvel*, *Jane Austen* stb) világlátásáról is.

<sup>47</sup> andoszka222, Horoszkóp /Pál utcai fiúk/. Wattpad. Web. 2021. 12. 12., < <https://www.wattpad.com/story/206991174-horoszk%C3%B3p-p%C3%A1l-utcai-fi%C3%BAk>>

<sup>48</sup> FoxWithWings, PUFpreferences (hetedik rész). Wattpad. Web. 2021. 12. 12., < <https://www.wattpad.com/story/146882964-puf-preferences>>

<sup>49</sup> Selly BlackBird profilja, Wattpad. Web. 2021. 12. 12., < [https://www.wattpad.com/user/Selly\\_Blackbird](https://www.wattpad.com/user/Selly_Blackbird)>

## 6. Következtetések

Látható tehát, hogy a fanfiction az évezredek során észrevétlenül átszötte az életünket. Vergilius *Aeneis*től a többmilliós online fanfiction-közösségek létrejöttéig rengeteg dolog megváltozott, de az alkotások alapja ugyanaz: a rajongás, szeretet vagy tisztelet egy már létező mű iránt és az ember önkifejezési vágya: úgy alakítani át egy művet, amit közel áll hozzá, hogy teljesen a magáénak érezhesse, hozzáadni a már létezőhöz azért, hogy valami önmagához még közelebb állót kapjon. A fanfiction-oldalak megjelenése lehetőséget adott az írások nyilvánosságra hozására, ezzel párhuzamosan pedig összetartó rajongói közösségek épültek ki. Az elmúlt két évtizedben az online fanfictionöknek saját típusai, műfajai, hagyományai jöttek létre, és megjelent a fanfiction közösségekre jellemző megosztott mentorálás módszere. A fanfiction talán legnagyobb előnye a hagyományos irodalommal szemben az, hogy tényleg a mindenkié tud maradni: csak internethozzáférés kell, és végtelen számú fanfictiont olvashatsz, írhatasz, véleményezhetsz. Ahogy Francesca Coppa tanulmányában idézi Henry Jenkinstől: „Fan fiction is a way of the culture to repairing the damage done in a system where contemporary myths are owned by corporations instead of owned by the folk.”<sup>50</sup>

---

<sup>50</sup> „A fanfiction a kultúra megoldása arra, hogy helyrehozza a károkat egy olyan rendszerben, amelyben a kortárs mitológiák a vállalatok kezében vannak az embereké helyett.” Coppa, *The fanfiction reader. Folk tales for the digital age*, 6. o.

## Felhasznált irodalom

1. Cecilia Aragon, Katie Davis, *Writers in the Secret Garden: Fanfiction, Youth, and New Forms of Mentoring*. Cambridge, London: The MIT Press, 2019.
2. John Bristol Speer, *Fancyclopedia*. Los Angeles: Forrest J. Ackerman for the Los Angeles Science Fantasy Society, 1944.
3. Francesca Coppa, *The fanfiction reader. Folk tales for the digital age*. USA, University of Michigan Press, 2017.
4. Terri Fleming, *Észérvek és érzelmek*. Budapest: IPC Könyvek KFT, 2018.
5. Glózer Rita, Torbó Annamária, Geisz Barbara, „YOUNG ADULT” – Rajongói tartalmak és amatőr irodalom a közösségi médiában. *Literatura*, XLV. évf. 2019/1.
6. Abigail de Kosnik, Laurent el Ghaoui, Vera Cuntz-Leng, Andrew Godbehere, Andrea Horbinski, Adam Hutz, Renée Pastel, Vu Pham, Observations on the quantity and temporality of fannish productivity in online fan fiction archives. *Convergence: The International Journal of Research into New Media Technologies*, 21/1, január, 2015.
7. Marjorie León, Distributed Mentoring: Preparing Preservice Resident Teachers for High Needs Urban High Schools. *Journal of Urban Learning, Teaching, and Research* 10, 2014.
8. Elizabeth Minkel, The online free speech debate is raging in fan fiction, too. *The Verge*, 2018. Web. 2021. december 11.  
<<https://web.archive.org/web/20181108201018/https://www.theverge.com/2018/11/8/18072622/fanfic-ao3-free-speech-censorship-fandom> >
9. J. K. Rowling, *Harry Potter és a Titkok Kamrája*. Budapest: Animus Kiadó, 2000.
10. Natalie Samson, Wattpad teams up with Margaret Atwood to launch Atty Awards for international poetry. *Quill&Quire*, 2012. Web. 2021. december 11.<<https://quillandquire.com/digital-publishing-and-technology/2012/08/02/wattpad-teams-up-with-margaret-atwood-to-launch-atty-awards-for-international-poetry/>>
11. JR Thorpe, *5 Things You Should Know About Slash Fiction*. Bustle, 2015
12. Frederico Pianzola, Simone Rebora, Wattpad as a resource for literary studies. Quantitative and qualitative examples of the importance of digital social reading and readers' comments in the margins.
13. Virginia Woolf, *Saját szoba*. Budapest: Európa Kiadó, 2014.

## Felhasznált fanfiction-oldalak

1. AO3: Web. 2021. december 11.<<https://archiveofourown.org/>>
2. Merengő: Web. 2021. december 11.<<https://merengo.hu/>>
3. Wattpad: Web. 2021. december 11.<<https://www.wattpad.com/>>

## Elemzett fanfictionök

1. andoszka222, Horoszkóp /Pál utcai fiúk/. Web. 2021. 12. 12.  
<<https://www.wattpad.com/story/206991174-horoszk%C3%B3p-p%C3%A1l-utcai-fi%C3%BAk>>
2. Carol Souya, Szerelem a Pál utcában. Merengő. Web. 2021. 12. 12.  
<<https://merengo.hu/viewstory.php?sid=132034&warning=4> >
3. Cicelle, A Boka fiú esete a cseléd Marival. Web. 2021. 12. 12.  
<https://merengo.hu/viewstory.php?sid=128790&chapter=1>>
4. FoxWithWings, PUFpreferences (hetedik rész). Web. 2021. 12. 12.  
<<https://www.wattpad.com/story/146882964-puf-preferences>>
5. Kovacs\_Eszter\_Apolka, Júlia a Pál Utcában. Web. 2021. 12. 12.  
<<https://www.wattpad.com/story/129182560-j%C3%BAlia-a-p%C3%A1l-utc%C3%A1ban> >
6. kissjazmi, Olyan fiúk. Wattpad. Web. 2021. 12. 12.  
<<https://www.wattpad.com/story/237116440-olyan-fi%C3%BAk-puf>>
7. KittiCatTheAULover, A húgom egy Vörösinges. Web. 2021. 12. 12.  
<https://www.wattpad.com/story/258650074-a-h%C3%BAgom-egy-v%C3%B6r%C3%B6singes-p-u-f-au-befejezett>
8. Odette, Hát ez is gyémánt? Web. 2021. 12. 12.  
<https://merengo.hu/browse.php?type=categories&catid=375>

A kutatás lezárásának dátuma: 2022. április 9.



